

SELINE KLOOSTERMAN

RIA VAN TUINEN

4.

SYMBIOSE: VANAF GROEP 7 KENNISMAKEN MET VOORTGEZET ONDERWIJS

Voor kwetsbare kinderen is de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs soms extra moeilijk. Het project Symbiose in Midden Kennemerland geeft deze groep de kans om acht weken kennis te maken met het vmbo-beroepsgericht. Seline Kloosterman, directeur/bestuurder a.i. van het samenwerkingsverband Midden Kennemerland, en Ria van Tuinen, opleidingsdirecteur van de Kennemer Praktijkschool zien dat er dankzij Symbiose minder kinderen uitvallen in het voortgezet onderwijs.

Seline Kloosterman: “We zien de laatste paar jaar een ontwikkeling binnen het vo waardoor het voor sommige leerlingen moeilijk te voorspellen is wat op de vo-school precies passend onderwijs zal zijn. Hoe gaat een kind zich handhaven? Hoeveel begeleiding heeft het nodig? Het bindend schooladvies maakt dit nog complexer, omdat het docenten onder druk zet het hoogst mogelijke advies te geven. Daarom kunnen kinderen van wie de (speciale) basisschool het moeilijk vindt een goed doortimmerd schooladvies te geven, bij ons het Symbiosetraject volgen. Vanaf groep 7 krijgen ze de mogelijkheid om acht weken een lesprogramma te volgen op het Kennemer College Beroepsgericht.”

INTENSIEF TRAJECT

Een selectiecommissie, bestaande uit de zorgcoördinatoren van sbo en vo brengt de mogelijkheden en risico's van het kind in kaart. Als de leerling wordt geselecteerd voor het traject, adviseert de commissie over de begeleidingsvorm tijdens de Symbiose. Ria van Tuinen: “De kinderen komen samen in een groep, maar we kijken per individu wat er nodig is aan ondersteuning. In het begin zit de begeleiding er bovenop. Samen de fiets wegzetten, samen de school in, samen naar de klas, mee naar de wc – want dat durven ze soms niet, in zo'n nieuwe, grote school. Tijdens de lessen krijgen de leerlingen hulp bij het omgaan met de nieuwe zelfstandigheid en de wisseling van docenten.” Gedurende de acht weken Symbiose wordt de begeleiding geleidelijk afgebouwd.

Het intensieve traject blijkt de leerlingen veel steun te geven. Van Tuinen: “De docent, een orthopedagoog en een begeleider van het sbo kijken of het kind tijdens die periode genoeg groeit om zich straks goed te kunnen redden op het vmbo. Ze kijken of het daarbij begeleiding nodig zal hebben of dat het kind misschien toch beter af is op een opleiding met meer ondersteuning. Ze bespreken met de basisschool hoe de leerling in groep 8 nog verder versterkt kan worden.”

Door het jaar heen zijn er verschillende evaluatiemomenten waarop wordt bekeken of het beeld van de leerling voldoende duidelijk is voor een gericht advies. Als het

nodig is, kunnen kinderen nog een keer acht weken meedraaien in een Symbiosetraining, bijvoorbeeld als een leerling wel groei liet zien, maar er twijfel is of die voldoende is.

HET JUISTE SCHOOLADVIES

Kloosterman: “Wij zien dat Symbiose leidt tot een beter onderbouwd advies voor vervolgonderwijs. Meer kinderen komen op de goede plek terecht, waardoor er minder risico is op afstroom. Op den duur zorgt dat dat er minder zware – en dus dure – ondersteuningsarrangementen hoeven worden ingezet.”

Voor deze kwetsbare kinderen – met ook vaak kwetsbare ouders – is het heel belangrijk dat ze in het vo niet de mist in gaan en dus de juiste schoolkeuze maken, vindt Van Tuinen. “Een verkeerde schoolkeuze vergroot de kans dat zij uitvallen. Een bijkomend voordeel van het project is dat docenten in het voortgezet onderwijs ervaring opdoen met deze leerlingen.”

UITBREIDING PILOT

Oorspronkelijk was het traject bedoeld voor kinderen uit het speciaal basisonderwijs. Later bleek dat ook veel reguliere basisscholen bij sommige leerlingen behoefte hadden aan ondersteuning bij het formuleren van

het schooladvies. Daarom werd de pilot uitgebreid met een aantal geselecteerde basisscholen, waardoor er klassen ontstonden met leerlingen uit regulier onderwijs én sbo.

Van Tuinen: “Het is belangrijk er alles aan te doen om te zorgen dat leerlingen het juiste schooladvies krijgen. De effecten van het bindende schooladvies zie je nu terug in uitval in het eerste jaar en dat is zó zonde. Het komt regelmatig voor dat kinderen zich met extra begeleiding kunnen redden op een gewone basisschool, maar dat leerkrachten betwijfelen of dat ook gaat lukken in het voortgezet onderwijs. Zijn deze kinderen wel bestand tegen zo’n grote verandering? Toen het schooladvies nog niet bindend was, kon je een leerling met advies praktijkonderwijs nog laten instromen in het vmbo. Dat is nu veel moeilijker.”

ONNODIGE BUREAUCRATIE

Zo’n Symbiosetraject klinkt als iets dat goed zou zijn voor ieder kind. En het is succesvol gebleken. Alle reden dus om door te gaan met Symbiose, maar het is nog niet helemaal zeker of dat gaat lukken. Kloosterman: “We hebben de afgelopen periode gezien dat steeds meer scholen met kwetsbare kinderen ons weten te vinden. De behoefte is er, en het resultaat is er, maar de financiering is nog niet geborgd. Het zou erg jammer zijn als we niet door kunnen gaan met Symbiose, want er

is echt nog winst te boeken om de overgang van po naar vo soepel te laten verlopen.”

Er is nog een ander punt dat volgens Kloosterman in het algemeen de voortgang van mooie, innovatieve initiatieven, zoals het project Symbiose, bemoeilijkt. Met de invoering van de Wet passend onderwijs kregen samenwerkingsverbanden formeel de vrijheid om passend onderwijs in de eigen regio zelf vorm te geven, maar nu lopen samenwerkingsverbanden regelmatig aan tegen achteraf geformuleerde controlesystemen vanuit regelgeving. “Dat is jammer, want we zijn al begonnen! De voortgang van projecten en innovaties wordt bemoeilijkt door nieuwe kaders en grenzen, die zorgen voor onnodige bureaucratie.”

Daarom eindigt Kloosterman met een hartenkreet: “Overheid, verander de spelregels niet halverwege het spel. Heb vertrouwen in passend onderwijs. De bewijzen dat het goed gaat zijn ruimschoots voorhanden. Geef ons de kans en de ruimte te doen waar we goed in zijn!”

TIPS

- Begin vroeg met een traject voor de overgang van po naar vo. Dat biedt leerkrachten de kans om een goed schooladvies te formuleren en geeft leerlingen tijd om nog verder te groeien.
- Besteed veel aandacht aan het betrokkenoverleg. De rol van ouders is hierbij heel belangrijk. Een gezamenlijk gedragen keuze maakt de kans op succes groter.
- Wees creatief en toon ondernemerschap, dat biedt verrassende kansen!

MEER INFORMATIE

Seline Kloosterman

s.kloosterman@swvvomk.nl

Ria van Tuinen

r.vantuinen@kennemercollege.nl